

30.4.2020

Osasto Valtionhallinnon kehittämisosasto
Laatija Sonja Joutsenlahti-Wuoristo

Avoimen hallinnon työryhmän neljäs kokous

Aika	maanantaina 20.4.2020 klo 9.00-11.00.
Paikka	Skype-kokous
Osallistujat	Puheenjohtaja Katju Holkeri, finanssineuvos, valtiovarainministeriö Päivi Kurikka, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto Johanna Nurmi, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö Sami Demirbas, erityisasiantuntija, oikeusministeriö Liisa Partio, johtava asiantuntija, Mannerheimin lastensuojeluliitto Jouni Tuomisto, hallituksen jäsen, Open Knowledge Finland Ari Tammi, erityissuunnittelija, Helsingin kaupunki Miia Kirsi, saavutettavuusasiantuntija, Celia Heikki Talkkari, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö Markku Mölläri, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö Merja Niemelä, kuntalaisvaikuttamisen koordinaattori, Oulun kaupunki Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto Ulla Tiirilä, erityisasiantuntija, Kotus Henna Kara, suunnittelija, Selkokeskus Virpi Dufva, toiminnanjohtaja, Valli Liisa Tiainen, vastaava asiantuntija, Vanhustyön keskusliitto Seija Korhonen, järjestelmäasiantuntija, valtiovarainministeriö Onni Pekonen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö Pauliina Pussinen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö Sonja Joutsenlahti-Wuoristo, assistentti, valtiovarainministeriö sihteeri

1 Avoimen hallinnon strategia

Kokous aloitettiin klo 9.00. Aluksi käytiin läpi kuulumisia.

Monessa organisaatiossa on nyt poikkeustilanteeseen liittyvää koronauutisointia ja koronaviestintää ja mietitään mitä tapahtuu ja tehdään koronan jälkeen.

Helsingin avoimen hallinnon alakerrokseen liittyvä tilaisuus on saatu Helsingissä varmistettua pidettäväksi syksyllä.

Digivinkkejä löytyy SeniorSurf-sivuilta, joita voi hyödyntää myös koronapandemian aikana. Oulussa avoimen hallinnon suunnitelma on hyväksytty. Vallissa jäsenjärjestöjen tukeminen työllistää tällä hetkellä.

Ehdotettiin, että EU-neuvoston kokouksessa voisi kysyä myöntävätkö maat virheitä.

Avoimen datan käyttö on kasvanut koronan myötä. Digitaalisia palveluita käytetään enemmän kuin aikaisemmin.

Avoimuusrekisterin valmistelu on alkanut aika rivakasti oikeusministeriössä. Parlamentaarinen ohjausryhmä kokoontuu todennäköisesti kesäkuussa. Ensimmäinen kuuleminen alkoi viime perjantaina Ota kantaa –palvelussa. Pyydettiin vastaamaan tai jakamaan eteenpäin.

Aluekierros on avoimen hallinnon strategian kannalta oleellinen. Aikataulua on jouduttu muuttamaan, koska aluekierros piti keskeyttää. Keväällä pitämättä jääneet tilaisuudet siirrettiin koronapandemian takia syksyille. Aluekierroksen tilaisuudet pidetään ennen avoimen hallinnon strategian tekemistä. Tarkoituksena on, että lokakuussa avoimen hallinnon strategia olisi valmis.

Aluekierroksen jo pidetyistä dialogeista saatiin hyvää materiaalia strategian valmisteluun. Julkisen hallinnon strategian aikataulu on myös siirtynyt syksyyn. Koronasta johtuvien töiden vuoksi ei myöskään ehtisi nyt tehdä avoimen hallinnon strategiaa.

Avoimen hallinnon strategia on käynnistetty [ota kantaa –keskustelu](#).

Jokaisessa aluekierroksen tilaisuudessa oli neljä dialogikeskustelua, jotka kirjattiin. Jokaisesta tilaisuudesta tehtiin yksi [yhteenveto](#). Kansalaisjärjestökeskustelut olivat kaikki samassa yhteenvedossa, jotta ei olisi tunnistettavuutta.

Aluekierroksen yhteenvetoja hyödynnetään avoimen hallinnon työn lisäksi myös johtamisen kehittämisessä ja muissa asioissa, jotka sieltä nousevat esiin. Linkit yhteenvetoihin lähetetään myös ihmisille, jotka keskusteluissa olivat.

Aluutilaisuudet pidettiin erätaukodialogeina. Dialogeja pidettiin palautteessa hyvänä menetelmänä. Erikseen tehdään yhteenveto vielä painotetuista asioista, joita keskusteluista pyydettiin.

Keskusteltiin aluekierroksen keskusteluista nousseista teemoista ja asioista muun muassa virkamiehiin kohdistuvasta palautteesta. Moni virkamies kokee kiusallisena sen, jos toimitaan avoimesti ja tulee kritiikkiä. Järkevä kritiikki antaa mahdollisuuden oppia viranhoidamisesta. Toisaalta sosiaalisessa mediassa kritiikki on välillä kohtuutonta.

Kieliasiat nousivat esille aluekierroksella ja niistä puhuttiin myös tässä kokouksessa. Kun resursseja suunnataan raportointiin niin muunlaiseen kohtaamiseen ei ole resursseja. Kielen ja viestinnän asiantuntijoita pitäisi rekrytoida enemmän. Toisaalta osaajia ei välttämättä ole tarpeeksi esimerkiksi selkokielen asiantuntijoita. Koronapandemia on korostanut viestinnän merkityksen tärkeyttä.

Todettiin, että kuinka paljon kuuluu kasvattaa erillisten viestintäihmisten joukkoa ja kuinka paljon pitäisi lisätä asiantuntijoiden viestintätaitoja.

Onko luottamuspulassa ongelmana, että tähdätään aika tiukasti päätöksentekoprosessiin? Pitäisikö luottamusta rakentaa myös päätöksenteosta eteenpäin.

Avoin valmistelu ruokkisi parempaa yhteistyötä ja nostaisi tuottavuutta ja säästäisi rahaa. Valtionhallinto on niin iso niin, että pakostakin tulee päällekkäistä valmistelua.

Keskustelu ja valmistelu kansalaisten kanssa vaatii kärsivällisyyttä ja tarpeeksi usein toistamista.

Hallinnossa ollaan päätöksenteko-orientoineita ei tiedottamisorientoituja. Kehitystyötä ei saa tehdä teknologiavetoisesti. Teknologia pitäisi valmistaa renniksi, ei isännäksi.

On tehty pitkään hyvää työtä valtionhallinnon tasolta. Pitkäjänteinen työ mitä on tehty valtionhallinnossa, on nyt vasta alkamassa kunnissa. Kaupunkien strategioissa on otettu tuki huomioon jo aiemmin avoimen hallinnon periaatteita. Nämä asiat korostuvat entisestään poikkeusoloissa koronan myötä.

Pitää miettiä näiden pohjalta mitkä ovat priorisoitavat asiat. Mitkä ovat kaikkien tärkeimmät ja mitä niissä pitäisi tehdä.

2 Poikkeusaikojen dialogit –sarja

Tämä on työalue, joka on tullut vasta hiljattain ex tempore koronapandemian myötä ja sitä on tehty nopealla aikataululla. [Poikkeusaikojen dialogit –sarjassa](#) keskustellaan muun muassa siitä mikä tässä koronatilanteessa huolestuttaa ja mihin ihmiset suhtautuvat luottavaisesti. Erätaukosäätiö ja dialogiakatemia lähtivät rakentamaan poikkeusaikojen dialogitapahtumasarjaa. Valtiovarainministeriö on mukana järjestävänä tahona. Erätaukosivuilla on linkki kaikille auki oleviin dialogeihin. Osa kunnista ja kaupungeista ovat järjestäneet dialogeja ja erilaisille ryhmille on järjestetty.

Lähtökohtainen tavoite on, että kansalaiset pääsevät keskustelemaan rakentavasti ja on turvallinen ympäristö missä käydä keskustelua. Keskusteluista saadaan anonymisoitua tietoa. Keskusteluista tehdään yhteenveto, jota jaamme aktiivisesti valtionhallinnossa ja jaamme sen kuntien hallinnolle käytettäväksi. Valtiovarainministeriö järjesti mitse valtion virkamiehille dialogin: millaista on olla virkamies poikkeusaikana.

Dialogiakatemia järjestää myös perinteisellä puhelimella pidettäviä ryhmäpuheluita.

Jo pidetyn virkamieskeskustelun kokemukset olivat positiivisia. Päälimmäisenä jäi mieleen, että ihmiset tuntevat suurta huolta eriarvoistumisen kasvusta. Pohdittiin kuinka paljon poikkeustilanne hajottaa nykyistä yhtenäisyyttä. Kannettiin huolta ihmisten psyykkisestä kestävyydestä, kun monet tukitoimet ovat nyt rajoittunutta. Pidettiin hyvänä, että Suomi on oikeusvaltio. Suomessa on tietyt perusasiat kunnossa mikä auttaa selviytymisessä.

Toistaiseksi on kaavailtu, että dialogeja järjestetään vielä kolme huhti-toukuussa joka toinen viikko.

Monessa kunnassa on ongelmana, ettei kuntalaiset tavoita kunnan omaa viestintää. Kuntien pitäisi miettiä millä tavoin omat viestintäkanavat ovat suoraan kohdistettuina kansalaisiin. Hyvänä esimerkkinä tiedottamisesta mainittiin Helsingin pormestari Jan Vapaavuori, joka on kertonut livenä Helsinki-kanavalla kaksi kertaa viikossa koronaan liittyvää ajankohtaista tietoa.

Oulussa on Mun Oulu kanava, jota ammattiviestijät ylläpitävät. Kanavalla käytetään paljon videoita ja kieli on selkeää. Oma kanava on tapa viestiä kunnan asioista eri tavalla kuin aikaisemmin.

Helsingissä senioreille on soitettu henkilökohtaisesti, mikä on hienoa.

3 Lyhyt katsaus eri osa-alueiden etenemiseen ja syksyn aikataulua

Keväällä aluekierroksen tilaisuudet olivat yhdessä Hankinta Suomen kanssa. Syksyllä Hankinta Suomi ei ole enää aluekierroksella mukana. Syykuussa pidetään loput tilaisuudet Mikkeli, Kuopio, Jyväskylä, Oulu ja Rovaniemi. Järjestetään myös kansalaisjärjestötilaisuudet. Helsingissä järjestetään 24.9.2020. Lisäksi syykuussa on ruotsinkielinen tilaisuus.

Kansalaisjärjestöakatemiapäivä pidetään 1.10.2020, vanhusneuvostopäivä 21.1.2020 ja lasten oikeuksien päivä 19.11.2020. Syksylle on siirretty OECD- ja OGP-kokoukset, jotka olisi tarkoitus pitää loka-, marras- tai joulukuussa. Selkeän kielen päivä järjestetään 5.10.2020 iltapäivällä. Tänä vuonna selväsainainen tulee selkeästä virkakielestä.

Helsingin kaupunkiin on perustettu strategijahtajan virka, johon on valittu Markus Kühn.

Kansalaisjärjestöakatemiapäivä on pilotti ja se on tarkoitus saada pysyväksi tapahtumaksi. Tilaisuuden tavoite on tutustuttaa hallinnon toimijat nykyistä paremmin kansalaisjärjestöjen toimintaan ja auttaa virkamiehiä luomaan kontakteja oman työalueensa kansalaisjärjestötoimijoihin. Aamupäivän ohjelmassa on yleistä koulutusta aiheesta ja iltapäivällä on dialogisia keskusteluja. Valtiovarainministeriö maksaa kulut ja hoitaa käytännön järjestelyt. Sisällön tuottaminen tulisi kansalaisjärjestöpuolelta.

Viranhaltija voi olla vaikea hahmottaa järjestökentän toiminnan logiikkaa ja siksi tällaista päivää tarvitaan.

4 Muut mahdolliset asiat

Marja Vuorinen työsuhde Vallissa loppui ja varajäsentä Vallista pohditaan parhaillaan.

Uusi Digiärkeen neuvottelukunta asetettiin viimeviikolla. Toimintatavoiltaan tulee olemaan hieman erilainen kuin edellinen. Se on kokoonpanoltaan suppeampi. Pyöreän pöydän konsepti mahdollistaa, että saadaan enemmän keskustelijoita. Ihmisten yhdenvertaisuus digitaalisten palveluiden kehittämisessä on taustalla.

Kysyttiin, mahtuuko mukaan kuntien ja kaupunkien edustajia pyöreän pöydän keskustelijoita. Todettiin, että haasteena on, että miten oikeat kunnat saadaan mukaan, kun kuntia on niin paljon. Asia on tiedostettu neuvottelukunnassa. Sama asia järjestöjen suhteen.

23.9.2020 alkaen saavutettavuus. Saavutettavuusvirheiden pelko ei toivottavasti aiheuta sitä, että esimerkiksi kuntien videoiden määrä vähenee. Toivottavasti avoimen hallinnon ponnistelut eivät huku saavutettavuusvaatimukseen.

Tiedon visualisoinnista kehitetään rautalankamalleja. Seuraavan kokouksen asialistalle otetaan visualisointi.

Jakelu Avoimen hallinnon työryhmä
Tiedoksi Valtioneuvoston hankeikkuna